

slujba neamului. Trecutul „Astrei“, vatră de înfrățire a tuturor, așa glăsuiește. Așa cere restricția zilelor pe care le trăim, cu primejdiile ce ascund pentru viitor și în fața cărora noi stăm cu suflet hărțuit și sfâșiat de dihonii și certuri de multe feluri. În fața altarului neamului, sub steagul idealului propovăduit de „Astra“, să înceteze sfâșierile și să se cuprindă frățeste mâinile! Toate, câte vreau să facă bine neamului. — Iată taina extraordinarei însuflețiri pe care au stârnit-o declarațiile categorice, de acest sens, ale I. P. S. Sale Mitropolitului I. Balan al Sibiului, subliniate cu atâta stăruință de însuși M. Sa Regele și de către Mitropolitul Blajului. — Facă Domnul, ca acest mare comandament național să fi înregistrat la Blaj nu numai un mare succes retoric, ci trup și sânge și faptă creatoare să se facă pentru un viitor mai frumos și mai bun decât prezentul!

Cu aceeași putere s'a manifestat la Blaj și un al doilea comandament, care încă trebuie socotit de valoare națională:

voința și nevoia de a păstra tot ce bun am moștenit dela părinți, toate valorile morale, spirituale și artistice, toată sănătatea trupească și sufletească dela care depinde viitorul nostru. — Factor puternic întru apărarea acestei comori, precum și mijloc excelent de continuă sporire a ei s'a dovedit „Astra“ în cei 75 de viață. — Serbările dela Blaj arată cât de adânc a pătruns ea în ființa Ardealului românesc, care s'a adunat cu atâta însuflețire și cu destul sacrificiu la o simplă chemare a ei. Acest elan nu va trebui să scadă. În lumina lui să-și vadă toți datoria ce au de împlinit față de cea mai venerabilă a noastră vatră de lumină: autorități și particulari deopotrivă. Să-i sară în ajutor, să se însiruie sub steagul ei, să se facă apostoli ai idealului ei.

În acest semn, va ajunge neamul nostru la realizarea marelui său destin. În această nădejde strigăm și noi, cu toată suflarea românească: „A noastră „Stea“ pe bolți cerești — lucească în veci mereu!“

Intronizarea mitropolitului nostru

Insemnări întregitoare despre solemnitatea instalării

Continuăm, aci, scurta noastră dare de seamă despre solemnitatea instalării I. P. S. Sale *pār. mitropolit ALEXANDRU*, pe care motive tehnice ne-au silit s'o lăsăm neisprăvită în numărul trecut al gazetei.

Mai întâi o rectificare necesară. Jurământul de credință față de M. Sa Regele, cei doi Arhiepiscopi ai noștri l-au făcut la Sinaia Marți, în 15 Septembrie c. și nu Joi, în 17, cum s'a scris, în graba condeiului, în numărul nostru trecut.

Reluând acum firul întrerupt, dăm aici textul preafrumoasei cuvântări în care fostul vicar capitular Il. Sa *Dr. Victor Macavei* a tălmăcit

Omagiile clerului:

Excelență, I. P. S. Părinte,

Se împlinesc azi-măne 20 de luni, de când Provedința dumnezească a mutat din șirul celor vii pe Păstorul acestei Arhidieceze, pe Mitropolitul Provinciei de Alba-Iulia și Făgăraș, pe marele Vlădică al Blajului, care a fost Vasile Suciu. — Pomenirea lui va rămâne în amintirea contemporanilor și numele lui se va scrie în istoria ultimelor decenii, în istoria marilor sbuciumări, cari au precedat și cari au urmat după unirea cea mare a neamului nostru! În istoria bisericii unite, numele Mitropolitului Suciu va fi perpetuat în legătură cu luptele și cu problemele de nouă așezare ale bisericii noastre în cadrele României în-

tregite. Iar în Istoria Blajului numele lui Vasile Suciu va fi pomenit cu atributul de *mare ctitor de școli și de instituțiuni închinare culturii și educației creștine a neamului românesc.*

Preasfinte,

se împlinesc 20 de luni, de când Scaunul Metropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș este vacant și nimeni nu a mai șezut în acest tron arhieresc, ca de acolo să vestească, prin graiu de arhierie, cuvântul Domnului. — 20 de luni, în cari am plâns moartea celui dus dintre noi, ne-am rugat pentru edihna sufletului său și în cari, cu rugăciuni fierbinți, am cerut Părintelui cereșc, ca să ne învrednicească de vrednic urmaș al celui dus, de vrednic urmaș pe Scaunul ilustrat de atâți glorioși antecesori, cari au fost Episcopii și Mitropoliții Blajului!

Și, iată, după aceasta lungă așteptare, în sfârșit mila Domnului a fost cu noi, și Domnul a ascultat rugăciunea servilor săi. Și cu hotărârea celor mai mari, ai Bisericii, Domnul te-a trimis pe I. P. Sf. Ta în mijlocul și în fruntea noastră.

Fii bine venit, I. P. Sfinte, în orașul unde ai petrecut o bună parte din viață și de care Te leagă de sigur încă amintirea muncii ce ai desfășurat-o aci vreme de atâția ani! — Fii bine venit în Catedrala aceasta, în Scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit unde aduci toată experiența, ce ai câștigat-o vreme de 14 ani ca Episcop al Lugojului! — Fii bine venit cu dragostea, pe care știm că ai avut-o către Clerul și poporul ce ți-a fost încredințat în trecut, și pe care suntem convingiți, că o vei avea și de acum înainte. Fii bine venit, cu toată căldura și cu toată râvna apostolică cu tot tezaurul de cultură și de știință, pe care ai cultivat-o mereu, pentru folosul și mândria bisericii noastre. — Fii bine venit, cu toate sentimentele de dragoste pentru neamul, din care facem parte și cu tot entuziasmul ce îl ai pentru propășirea lui, pentru fericirea lui, pentru înălțarea patriei lui!

Fii bine venit în moștenirea pe care o prelai astăzi!

Este moștenirea, pe care ți-au lăsat-o cei 12 antecesori ai I. P. Sf. Tale. Este un întreg tezaur plin cu merite pentru biserică și neam, agonisite de vlădieii Blajului, tezaur, pe care, suntem de asemenea convingiți, că îl vei chivernisi și

Foiața „Unirii“

Cuvântul cel dintâi

Pastorală I. P. Sale ALEXANDRU către clerul arhidiecezan

Chemat prin voia lui Dumnezeu să conduc Arhidieceza de Dumnezeu păzită de Alba-Iulia și Făgăraș, țin să vă adresez vouă, colaboratorilor mei în viața Domnului, vouă fraților preoți, un cuvânt părintesc, care să vă arate sentimentul meu și toată dragostea și sollicitudinea inimii mele părintești, față de voi, Păstorii sufletelor.

Doară voi dobândiți-ați împreună cu noi credință întocmai, prin dreptatea Dumnezeului nostru și a Mântuitorului Isus Hristos¹⁾.

Fiindcă „tot arhierul, carele se ia din oameni, pentru oameni se pune, spre cele ce sunt către Dumnezeu²⁾, rogu-vă pe voi fraților, să ridicați mâini curate, fără de mânje și fără de îndolre, spre Tatăl Cereșc³⁾, făcând „rugăciuni, cereri, mijlocri pentru toți oamenii; pentru împărați și pentru toți cari sunt în dregătorie, ca să petrecem viață lină și cu odihnă, întru toată evlavie și curăția. Căci

aceasta e lucru bun și primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru“¹⁾.

Cu ce îndrăzneală însă, ridică-ne-vom mâinile spre Domnul, dacă conștiințele ne vor muștra de păcat și fărădelege față de Cel Prea Înalt? Poporul creștin așteaptă dela noi, ca în zilele răsbunării Domnului, când cu pedeapsă ne caută pe noi, să ne rugăm stăruitor pentru poporul cel fărădelege. Ci mă întreb, ce nădejde putem avea să-l apărăm și ocrotim atunci, când noi înșine așăfăm și mai tare mânia Domnului și stărnim răsbunarea Lui prin faptele noastre? Doară știut este, că pentru păcatele păstorilor sufletești, ale preoților, îngreunează-se mâna Domnului pe capetele poporului creștin. Câți doară dintre preoți nu pot spune: „Păcătuit-am, nelegiuit-am, făcut-am strâmbătate“²⁾.

Între altar și tindă ar fi trebuit să plângem și să strigăm: „Cruță Doamne, cruță poporul tău“³⁾ și întâmplatu-s'a dinpotrivă, ca pentru fărădelegile noastre să se scoale Domnul spre răsbunare și să exclame: „Și volu blestema binecuvântarea voastră... și volu risipi binecuvântarea voastră“⁴⁾.

Din dragoste față de sufletele voastre, fraților, și față de sufletele celor încredințați grijei voastre, vă implor și vă conjur deci, în Hristos Isus Domnul nostru: „sfințiți-vă și fiți

sfinți“¹⁾ și „va apăra Domnul cetatea aceasta ca să-o mântule pe ea, pentru... slugile sale“²⁾.

Iar, „pentru că un singur Dumnezeu este, și un mijlocitor între Dumnezeu și oameni, Omul Isus Hristos“³⁾, prin carele ne vine tot darul desăvârșit și întru carele este sfințirea noastră, în Hristos să ne fie și toate cugetele și simțirile, jertfele și chiar viața noastră. Să căutăm ca la altar, împreună cu Hristos, ca „alter Christus“ să ne oferim pe noi înșine, jertfă curată, jertfă sfântă, jertfă nevinovată. Iar seara, la apusul soarelui, același Hristos, — cum zice cardinalul de Pisa, Petru Maffi, de pioasă amintire — care așteaptă la ușa tabernacolului, să simtă la apropierea noastră și el, ca odinioară Isaac, parfumul hainelor noastre și să ne binecuvinteze cu binecuvântarea lui Isaac: „Iată mirosul fiilor mei, ca a unui câmp plin, pe care l-a binecuvântat Domnul“⁴⁾. Dar și peste zi, cu inimă curată și înfocată să se îndrepteze rugăciunea noastră, ca tămăla, în fața Domnului⁵⁾; și „Domnul simți-va mirosul de suavitate“⁶⁾ și întări-se-va mila Lui asupra noastră“⁷⁾.

Ci, iubii frați, de ce suntem oare păstori și conducători, decât ca prin *pilda noastră*, mai vărtos decât prin glasul nostru, să ducem turma la pășunea vieții? Să ne aducem aminte

¹⁾ Cartea II catolică a Sf. Apostol Petru, cap. 1, vers 1. — ²⁾ Evrei cap. 5, 1. — ³⁾ 1 Timoteu cap. 2, 8.

¹⁾ 1 Timoteu cap. 2, 1-3. — ²⁾ Dan. 9, 16. ³⁾ Ioil 2, 17. — ⁴⁾ Malachia 2, 2.

¹⁾ Leviti 20, 7. — ²⁾ Isaia 27, 25. — ³⁾ 1 Timoteu 2, 5. — ⁴⁾ Cartea Facerii 27, 27. — ⁵⁾ Psalm 111, 2. — ⁶⁾ Cartea Facerii 8, 21. — ⁷⁾ Psalm 116, 2.

Iti vei spori, prin aceeași muncă apostolică, culturală națională și patriotică, prin aceeași adâncă și dărză dragoste pentru Clerul și poporul nostru și aceeași rezoluție hotărâre de apărare a cinstei și demnității acestui Scaun, de apărare și propovăduire a credinței și a moralei, pe care o înrață Biserica noastră.

Este moștenire frumoasă, glorioasă, și în același timp, o moștenire grea și plină de mari răspunderi și mari așteptări.

Mitropolitul Bisericii Unite din România întregită trebuie să fie far luminător și îndrumător pentru cărările neamului deritor de o nouă unire: unirea într-o singură credință religioasă. Mitropolitul Blajului reprezintă, el, mai ales, Biserica Unită, în întregimea ei, cu toate nădejzile ce se leagă de un ideal religios, a cărui realizare se așteaptă, tocmai dela Biserica Unită!

Iar ca Arhipăstor al Arhidiecezei câte nu sunt greutățile, cu cari vei avea I. P. Sfinte, să lupți, câte nu sunt problemele, pe cari va trebui să înerci a le rezolva, câte zile și câte nopți nedormite îți va pricinui aceea „grijă de toate bisericile” de care vorbește apostolul, c. Corinteni II c. 11, 28): acele primejdii cari răsar din partea dușmanilor și a necredinței, din partea fraților falși, — câtă strângere de inimă îți va pricinui necazul și durerea cutărui frate preot, greutățile lui pastorale ori familiare, câtă bătaie de cap îți va da grija provăderii cu hrană sufletească sănătoasă atâtor suflete risipite în largul acestei țări, câte biserici vor mai trebui clădite, ori re-clădite câte case parohiale lipsesc încă, câte văduve și orfani chiar câți preoți deficienți, așteaptă un spor de pensie ori de ajutor, ea să poată duce o viață cât de cât mai omenească!

Dar nu vom mai continua! Pentru că știu, că crucea de aur, ce atârână pe pieptul unui arhieru este semnul jugului Domnului! Este o greutate, mai mult decât o onoare!

I. P. Sf. Ta ai dat și până acum dovada, că, mai pe sus de puterile omenești, ai avut totdeauna încredere în ajutorul Domnului, a cărui cauză ai slujit-o și știm că o vei sluji și în viitor, a cărui glorie ai căutat-o și știm că o vei căuta și de acum înainte. Trecutul și activitatea de până acum a I. P. Sf. Tale ne sunt garanția, că înspărunându-te din viața și faptele antecesorilor I. P. Sf.

Tale vei căuta să mergi neobosit pe căile apostolice creștinești și românești.

Și în aceasta privință și în aceasta cale de apostolie pe care I. P. Sf. Ta o inaugurezi astăzi fie-mi permis I. P. Sfinte, ca în numele Clerului și al Poporului Arhidiecezei să prezint întreg e-magiul nostru filial și să prezint întreagă asultarea noastră canonică, întreagă neprecupețita și sincera colaborare a sfetnicilor mai de aproape, cari constituie Consistorul Arhiepiscopesc și Metropolitan, pentru ea toți împreună slujind aceleași idealuri împlinindu-ne aceeași chemare și misiune preoțească, să putem contribui la tot mai mare glorie a lui Dumnezeu, la tot mai deplină propășire a neamului nostru, la tot mai reală sfințire a sufletelor răscumpărate cu sângele Domnului și Dumnezeului nostru Isus Hristos.

Intru mulți ani, Stăpâne sfinte!

La aceste alese sentimente și sincere urări, cari au dat expresie adecvată simțirii întregii noastre Biserici.

Răspunde Mitropolitul

Prezentându-mă în mijlocul vostru, din mandatul Romei Eterne, ca episcop al sufletelor voastre răscumpărate cu mare preț, îmi țin de datorie să-mi fac profesiunea credinței în fața voastră, pentruca unul fiecare din voi, să fie în elar cu atitudinile mele prezente și viitoare.

Isus Hristos, capul dumnezeese nevăzut al Bisericii, face din Petru, organul sau instrumentul spre a transmite în mod autorizat, credincioșilor săi învățăturile și ordinele sale. Urmând lui Petru în prerogativele sale Papa, El este după concepția noastră catolică creierul trupului mistic al Bisericii. Precum în trupul omeneesc creierul, zice arhiepiscopul de Amalfi, monseniorul Marini, este organul gândului, regulatorul sistemului nervos și zona centrelor psicho-motore ale cuvântului, cântării, scrisului, abilității profesionale, tot astfel Papa, păzitor al adevărului descoperit, regulează în trupul mistic, mișcările doctrinare, morale, sociale, disciplinare, liturgice, artistice, estetice, cu întreg ansamblul vast al vieții supranaturale. (Gil del splendori del Credo, pag. 306, Amalfi 1934).

Poetul italian Giesue Carducci, a putut scrie despre Roma următoarele versuri: „Salve zeiță

Roma! Cine nu te cunoaște, are mintea învăluită de negură rece, și'n inima lui vegetează trândav, jungla barbariei. — Salve zeiță Roma! Inchinându-mă în fața ruinelor Forului, eu urmăresc cu dulci lacrimi și ador, risipitele tale urme, o Patrie, zeiță, sfântă mamă. — „Cetățean sunt prin tine al Italiei, prin tine poart, o mamă a popoarelor, care dăduși duhul tău lumii și Italiei, imprimata-i sigilul gloriei tale”. Și același poet a mai scris în poemul său „Roma”: „admir de pe Gianicul, imaginea urbei, imensă corabie lansată spre cucerirea lumii. Oh naie! care cu prora ta atingi înaltul amezătorului infinit, fă ca sufletul meu să străbată la limanul tainicelor țărături”.

În aceste viersuri, se compendiază întreg rolul Romei, care în și prin Papi, urmașii Sfântului Petru, a devenit mama popoarelor și a dat duhul său lumii, încreștinându-o, civilizându-o. Și iarăși, numai prin Papi a pornit Roma, corabie imensă la cucerirea și stăpânirea lumii întregi, și prin urmașii lui Petru, cărmăcii năii lui Hristos, atinge prora corabiei Domnului, culmile amezitoare ale infinitului, și ne duce sufletele spre țărături tainice, ai mântuirii veșnice. Cine cunoaște istoria, își dă seama de acest adevăr pe care ni-l sugerează poetul Carducci. La Roma au fost lafrante toate ereziile, la Roma ni-s'au deschis și ni-se deschid căile adevărului, ni-se arată calea mântuirii în mijlocul vârtejului, frământărilor sociale, și ni-se deschid largi perspectivele fericii ce ne așteaptă sufletele dincolo de mormânt. Poetul Carducci, s'a gândit poate numai la Roma profană. Noi însă transpunem cuvintele lui, atât de sugestive, pe planul creștin, pe planul supra natural al mântuirii.

În afară de creier, trupul mistic al Bisericii, are și o inimă, vizibilă și ea, și aceasta este Episcopatul. Episcopii sunt mulți, dar Episcopatul e unul, așa cum era unul colegiu apostolic, căruia i-a urmat el. Hristos, prin ei și în ei formă Biserica primitivă, carea continuă până la noi în aceeași structură, pentrucă și astăzi Hristos, e unit de episcopii săi, care atârână de Petru ce retrăiește în Papi.

Cât de nobilă este această inimă, care pulsează neîncetat de dragostea infuzată de Spiritul Sfânt, care îi pune ei pe episcopi, să guverneze Biserica lui Hristos. Frumusețea acestei inimi,

că Isus Hristos, înainte de a învăța, a început mai întâiu a face, și că oamenilor pe cari dorea să-i ducă la cer, le-a spus: „Veniți după mine. Pildă v'am dat vouă, ca precum Eu am făcut, așa și voi să faceți”. Deci, dacă e nevoie să îndemnăm poporul prin vorbă, trebuie și mai adeseori, încontinuu chiar, să îndemnăm turma nouă încredințată prin faptul Căci, mai ușor și mai cu rod ne va recunoaște poporul de slujbași și chivernisitori ai celor cerești, când vedea-va, că deabea atingem pământul cu picioarele noastre, cum zice acelaș Cardinal dela Piza, — pe care-l urmez în bună parte — și că de pe acuma deja ne sălășluim în mijlocul cetelor îngerești, prin gândurile și afectele inimilor noastre. De aceea zicea marele Papă Leon al XIII-lea într-o epistolă circulară către episcopii din Lombardia: „Făcând lucru sigur și prea bine cunoscut, că poporul se uită la păstori ca la exemple de imitat și că moravurile lor au mai multă valoare decât poruncile lor, vă recomand înainte de toate, să țineți și să vă fie sacrosancte ceea ce hotărâți-am în anul trecut, despre educația tinerilor leviți. Pentrucă în mijlocul unei lupte atât de acerbe din toate părțile împotriva ministerului catolic, a se 'ngriji, ca leviții, în Seminarile orânduite cu toată arta desăvârșită, să crească spre nădejdea Bisericii ca într-o grădiniță aleasă, toate acestea au drept

scop, ca preoții, mâncând dela sine, să se ofere poporului, așa cum a voit cândva Sf. Pavel să se ofere Tit: „întru toate dându-te pe tine pildă de fapte bune: întru învățătură, nestrucăclune, cinste”; sunt îndatoriri acestea mai ales de ale episcopilor, pe cari, continuă Pontificalele, le îmbrățișem cu toată efuziunea sufletului și de cari ne bucurăm foarte mult”.

Acestea, deci, să și-le amintească clericii ce petrec în Seminar, acestea să și-le repete preoții cari petrec în lume și să se năzuiescă a și-le întipări adânc în memorie. Dacă preoții ar urma sfaturile acestora, nu s'ar putea spune despre Biserica, că: „plângând au plâns noaptea și lacrimile ei pe obrazul ei, și nu era cine să o mângâie pre ea, din toți cei ce o iubeau pe ea”, și nu s'ar întâmpla, ca toți cei ce o iubeau pe ea, să se lapede de ea și să se facă vrăjmașii ei, cum citim tot acolo, în *Plângerile lui Ieremia*.

În vremile critice de azi, iubiți frați, trebuie să eșim din sacristie, să părăsim altarele, fără de-a ne despărți, firește, de ele, și să coborâm în mijlocul poporului. Nouă ne sună cuvântul Domnului: „Ieși curând la căile și la ulițele cetății și adu aici săracii și clungii și orbii și schiopii”, „Ieși la drumuri și la'ngărădri și'ndeamnă să intre, ca să se umple casa mea”. Trebuie să aducem din nou poporul la

altarele Domnului, la picioarele altarelor pe acela, pe cari l-a îndepărtat trufia, necurăția concupiscentele și toate vanitățile lumii acesteia. N'au făcut acest apostolat public însuși Domnul Nostru Isus Hristos și apostolii? Celce au în suflet pe Domnul Hristos, ceice au drept suprem ideal pe Hristos și învățătura lui, pe care au prefăcut-o în trup și sânge, nu se poate să nu coboare în arena luptelor lumii acesteia, îmbrăcați în armura învățăturii lui Hristos, înzecați cu dragostea lui, fluturând în mâini flamura mântuirii, pentruca să înroleze sub steagul Domnului ceata turbulentă a aderenților veacului de acum, rușinând pe adversarii dârji ai luminii. Dar ce durere e atunci, când preoții Domnului ei înșiși umblă în calea lui Cain, și pier ei înșiși întru împotrivirea cuvintelor lui Core! Pe cari văzându-l poporul se lapadă de astfel de conducători și învățători, spunându-le pe dreptul: „Medice, vindecă-te pe tine însuși”. „Aceștia nu erau din sămânța bărbaților acelora prin a căror mână s'au dat mântuirea lui Israel”. — Cine coboară în arenă neînarmat cu armura învățăturilor sacre, pe care o datorie elementară l-o impune să și-le însușească, o pățește ca odinioară cei ce nu ascultaseră de Iuda și de frații lui: „pentrucă nu au ascultat de Iuda și de frații lui, gândind să facă vitejie... în ziua aceea au căzut preoții cetăților, vrând ei

¹⁾ Ioan 13, 15.

¹⁾ Plângerea Ieremiei cap. 1, 3. — ²⁾ Luca 14, 21-33.

¹⁾ Luca 4, 23. — ²⁾ 1 Macavei 5, 62.

amplora și profunziunea ei li dau o minunată armonie, pentru că ea, li îmbrățișează pe toți, pe buni și pe răi, se emoționează în fața tuturor mizeriilor omenești: mizerii materiale și mizerii morale și dă naștere prin impulsunile sale la opere neperitoare și providențiale. Ca și inima, trupului omenească, tot astfel și Episcopatul, inima trupului mistic, poate fi definit, organ de circulație. Precum inima atrage la sine sângele venos din toate profunzimele organismului și singură respinge în artere și vine lichidul retinut, care trebuie să hrănească țesuturile, tot astfel episcopatul prezidă la distribuirea sângelui lui Hristos în toată Biserica și face ca acesta să parvină la singuraticile mădulare, spre a le conferi nouă viață și a adăuga veșnică vigoare. Episcopatul în mâinile cui sunt toate tainele, este distribuitorul harurilor și carismelor acelor.

Ce n'a produs Episcopatul în sinul Bisericii unde reprezintă, cum am spus inima ce bate cald pentru interesele vitale ale Bisericii, inimă ce stă sub impulsunile Spiritului Sfânt? Nu știm noi că cele mai înalte școli, cele dintâi școli se datoresc inițiativei generoase a episcopilor. Teodoro di Cantorbery, fondă cele dintâi școli de limbă elasică și de științe în Anglia. Rabanus Maurus, arhiepiscop de Mainz, dădu viață instituțiilor științifice din Germania și așa mai departe. La noi nu fondă și deschise cele dintâi școli rămânești un Petru Pavel Aron? și nu se distinseră toți arhierii români cari s'au perindat pe Tronul Blajului până la marele Vasile Suciu al doilea ctitor al Blajului, pe terenul mai ales al construcției școlare? Să pomenim de ceace a realizat Episcopatul pe terenul social? Numele episcopilor cari s'au distins pe acest teren este legiune. Ca să nu fiu prea lung voi pomeni cum un Keteller, în vremuri mai aproape de noi, s'a ocupat el mai întâi în mod amplu și științific, de chestiile muncitorești din Germania, făcându-se campionul acțiunii catolice de acolo. Voi pomeni cum la 1890, cardinalul Manning, arhiepiscop al Londrei, reuși să redea liniștea Londrei, făcând să înceteze straiul muncitorilor din docuri, făcând să prevaleze rezonanțele justiției. Și câți alții n'ași putea pomeni, dar e de prisos.

Ei da, episcopii l-au imitat pe sfântul Augustin, care spunea enoriașilor săi: »eu nu vreau

să mă mântuiesc fără de voi. Nu, Dumnezeu meu, nu vreau să mă mântuiesc fără de acest popor pe care mi-l-ai dat să-l conduc; să pot numai ocupând unul din ultimele seane din cer, să mă văd înconjurat de toți fiii mei. Ce dorese eu oare? de ce vorbesc? de ce sunt episcop? de ce sunt pe lume? spre a trăi în Isus Hristos, dar a trăi împreună cu voi. Aceasta este pasiunea mea, este onoarea mea, este gloria mea, este bogăția mea". (În viața Sfintei Monica de Bougaud).

L'au imitat pe Sfântul Ioan Gură de Aur, care spunea și el credincioșilor: »voi îmi țineți locul de tată, de mamă, de frați, de fii, de oric: nu simțesc bucurie nici durere, decât dacă vă privește pe voi. Chiar și dacă n'ar trebui să dau seamă de sufletele voastre, nu pentru asta aș rămânea mai puțin nemângăiat pierzându-vă, precum nu e mângăiere pentru un tată, când își pierde fiul, de a fi făcut totul în puterea sa spre a-l mântui. A fi justificat sau nu, oarecând la Tribunalul cel înfricoșat, nu este teama cea mai vie a îngrijorărilor mele și a fricii, ci ea să fiți mântuiți cu toții, toți fără de nici o excepție, toți și pentru totdeauna fericiți. Aceasta e necesar, aceasta e destul pentru fericirea mea. Cel ce se miră auzindu-mă vorbind așa, ar merita să nu știe ce va să zică a fi tată» (Omelia 3, în Faptele Apostolilor).

Nu s'au expus și iluștrii arhierii ai Blajului pentru fiii lor sufletești, pentru națiunea lor? Nu e destul să pomenesc pe un Inocențiu Micu Klein, pe un Ioan Bob, pe un Alexandru Șterca Șuluțiu, fără a voi să detrag meritele acelor pe cari nu-i pomenesc? Nu din dragostea față de fiii lor sufletești au isvorit și toate fondurile și fundațiunile și instituțiile de binefacere care înpânzesc Blajul nostru și înpânzesc ca o vastă rețea întregă Provincia noastră Metropolitană? Da, arhierii noștri s'au despuat pe sine, au trăit săraci, ca să înbogățească națiunea, să înbogățească Biserica și pilda lor strălucită a aprins scânteia dragostei față de cei săraci și umili și în atâtea alte inimi generoase ale fiilor mireni ai Bisericii, cari s'au luat la întrecere cu părinții lor sufletești, marii arhierii ai Blajului și ai celorlalte scaune episcopicești.

Aureola ce înconjoară capul episcopilor să resfrânge și asupra preoților. Preoții doară sunt

colaboratorii din voința lui Hristos ai episcopilor. Ei sunt arterele și vinele prin cari sub impulsul episcopilor se transmite sângele rescumpărării tuturor sufletelor în împărăția credinței și a harului. Fără preoți toate eforturile episcopilor întru propagarea și fundamentarea sau cimentarea credinței, ar fi fost zadarnice. Preoții au fost misionarii credinței și sunt și până în ziua de astăzi răspânditorii verbului divin, la toate neamurile, până la sfârșitul veacurilor. Istoria bisericii fără preoți ori că sunt preoți de mir, ori ieromonahi, ar fi lipsită de cele mai glorioase pagini ale sale.

În ce ne privește pe noi Români, vreau să spun biserica noastră română unită, este meritul preoților noștri, dacă s'a menținut sufletul național în mijlocul neamului, și dacă n'am dispărut în mijlocul neamurilor cutropitoare cari și-au făcut vad de scurgere printre noi.

Este meritul acestei preoțimi dacă, s'a putut reîncopeia sfânta unire cu Roma Eternă, și s'a menținut această sfântă unire, până în ziua de astăzi cu roade atât de binecuvântate pentru întreg neamul românesc. Preoțimea bisericii noastre unite înregistrează în analele neamului și ale bisericii mulți martiri naționali, pomenesc numai procesul Memorandumului, și mulți martiri ai credinței în decursul persecuțiilor religioase cari nu ne-au cruțat nici pe noi. Și-a dat tributul de sânge pe altarul neamului și al Bisericii.

Preluând eu frânele conducerii arhidiecezii de Alba Iulia și Făgăraș, conțez pe neapăratul spirit de jertfă deja de atâtea ori încercat al acestei preoțimi, atât în chestiile mari ale neamului, cât și în marile și vitalele chestii ale credinței Romei străbune.

Dar, nu pot în această clipă, să uit nici de respectul și dragostea ce-o port persoanei auguste a Majestății Sale și Tronului, căruia îi dă atâta strălucire. Când am depus jurământul de fidelitate în mâinile Majestății Sale, îi spuneam textual: »Majestatea Voastră, întru chipați, sintetizați, puterea cea mai înaltă în stat, sunteți culminația puterii. Iată datorlia noastră, de a-ne alia cu toții în jurul Majestății Voastre. Autoritatea supremă doară este garanța libertății. Ștergeți autoritatea și toți vor porunci. Iar când poruncesc toți, libertatea evaporează, porunca tuturor se reduce la porunca nici unuia, adică la anarhie

să facă bărbăție, eșind ei la răsbolu fără de sfat¹⁾. Se aseamănă aceștia bărbatul nebun carele a zidit casa pe nisip și s'a coborât ploala, și au venit râurile și au bătut vânturile și au lovit casa aceea și a fost căderea ei mare²⁾.

Ca să nu ni-se întâmple așa ceva, »cu înțelepciune să umblați cu cei de afară »cum ne sfătulește Apostolul neamurilor³⁾, și ca Domnul cu noi să fie, și oricâte facem Domnul să le îndrepteze în mâinile noastre⁴⁾, să ne nizmim a stabili mai întâi împărăția lui Dumnezeu în noi înșine. Atunci vom putea parcurge acest pământ în colful mântuirii: »înțelepți-te-voiu, zice Domnul, și te volu îndrepta în calea aceasta, în care vei merge: întări-voiu spre tine ochii mei⁵⁾. Fi-va, desigur, cuvântul nostru către poporul cel necredincios și împotriva grăitor⁶⁾, dar propovăduirea noastră nu va fi »întru cuvinte îndemnătoare ale înțelepciunii omenești, ci întru arătare a spiritului și a puterii⁷⁾ și întru cuvântul Domnului »lucrător și mai ascuțit decât toată sabla ascuțită de amândouă părțile, care străbate până la despărțirea sufletului și a spiritului, a încheieturilor și a măduvei, și judecă cugetele și gândurile inimii⁸⁾. În chipul acesta vom da poporul, cum zice marele păstor al Pisei, »nu nori fără apă, ci apă scoasă cu veselie

din izvoarele Mântuitorului¹⁾, care în inimile credincioșilor deveni-va izvor de apă curgătoare în viața de veci²⁾. În chipul acesta fi-vom alevea sarea pământului și lumină celor întru întunec. Vom fi mame cari da-vor lapte copiilor, la sânul bogat în hrana dulcelui lapte ceresc. Vom asculta a ceea de porunca de-a întări pe cei slabi, de a vindeca pe cei bolnavi, de-a lega pe cei sdruncinați, de a-nturna pe cei rătăciți, de-a căuta pe cei pieriți³⁾. Și nouă ne va zice atunci poporul, în asemănarea lui Petru către Domnul: »Unde vom merge? Voi aveți doară cuvintele vieții de veci! Și ce mare fi-va bucuria în ceruri în fața îngerilor Domnului, când preoții ieșiți din biserică, din cuprinsul zidurilor bisericii, re-întorcându-se în Biserică, la picioarele altarului Domnului, purtând oile pierdute pe umerii lor, le vor oferi Domnului, supremului păstor, spunând și ei în asemănarea Domnului: »Bucurați-vă; aflat-am oala cea pierdută⁴⁾.

În această ordine de idei, n'aș putea să uit de Enciclica Sf. Părinte Papa Piu al XI-lea »Ad catholici sacerdotii« despre preoția catolică, care s'a numit pe dreptul Magna Charta privilegiilor, drepturilor și îndatoririlor preoției noastre creștine catolice. Desigur, această enciclică fiind tradusă și pe limba noastră românească, ea a ajuns în mâinile voastre ale

tuturora și ați citit-o de mai multe ori, cum am făcut și eu. Ei bine, eu nu pot decât să vă recomand foarte călduros și vă îndemn a face din acea enciclică obiect de meditație serioasă, și atunci sunt convins că vă veți da seama despre înalta mistune preoțească, despre felul cum preotul trebuie să fie al doilea Hristos, despre puterile nebănuite de mari ale preoției, de apostolatul dragostei pe care trebuie să-l deprindă preotul, și despre rolul său de mijlocitor între Dumnezeu și oameni. Și vă veți da seama mai ales de virtuțile toate și știința de care trebuie să dea dovadă preotul în cadrele apostolatului său. După părerea mea, această enciclică este sinteza fericită a cununei de laude ce se cuvin preoției, și steana polară ce indică drumul glorios al activității individuale și sociale sau publice, ce trebuie să-l parcurgă oricare preot conștient de misiunea sa. Cel ce va fi aprofundat paginile acestei enciclice, isvorâte din inima marelui preot dela Roma, Papa Piu al XI-lea, vicarul lui Hristos pe pământ, nu se poate să nu-și împlinească misiunea-l preoțească cu conștiință și să nu simtă renăscându-l puterile sau energiile eventual amorțite. Faceți-o deci obiect de studiu special în conferințele voastre preoțești, cu prilejul sinoadelor voastre protopopești. Nădăjduesc că în chipul acesta activitatea voastră misionară pe ogorul sufletelor va secera noi triumfuri și împărăția lui Dumnezeu se va adânci tot mai mult și veți înfrige

¹⁾ 1, Macavei 5, 61-67. — ²⁾ Matei 7, 26-27. — ³⁾ Coloseni 4, 5. — ⁴⁾ Cartea Facerii 39, 3. — ⁵⁾ Psalm 31, 9. — ⁶⁾ Romani 10, 21. — ⁷⁾ 1 Corinteni 2, 4. — ⁸⁾ Ovrei 4, 12. —

¹⁾ Isaia 12, 3. — ²⁾ Ioan 4, 14. — ³⁾ Ezechiel 34, 4. — ⁴⁾ Luca 15, 6.

în anul căreia există deapurarea liberi și sclavi; dreptii sau sclavii temerității și ai prepotenței, de cari se prevalează deapururi cei necinstiți. A apăra drepturile tuturor și ale fiecăruia, a împiedeca să se atenteze la ele. a pedepsei nedrepte oprămiri, e marea sferă de activitate a autorității. Iată de ce autoritatea este generatoarea și păzitoarea libertății. Gelos de libertatea popoarelor Episcopatul, a apărât întotdeauna autoritatea care vine dela Dumnezeu, proclamând că regii, slugile lui Dumnezeu sunt, nouă spre bine, iară de facem rău să ne temem, că nu în zadar poartă sabie". (Romani 13, 1, 4).

Vedeți dese iubii frați, cum respectul cel am față de cele trei trepte ale ierarhiei bisericești se împletește armonie, cu respectul față de suprema treaptă a autorității lumești, față de augusta persoană a Majestății Sale, bazat tot pe preceptele evanghelice. Retnoiesc și în fața voastră sentimentele de fidelitate față de augusta persoană a Regelui nostru Carol al II-lea, și renoiesc interpretându-vă gândul și sentimentele voastre de fidelitate neprecupețită față de deținătorul puterii supreme de Stat, în scumpa noastră Românie Mare.

Un ultim cuvânt către voi iluștrii membrii ai venerabilului capitol metropolitan. Voi sunteți colaboratorii mei cei mai intimi, împreună cu voi trebuie să port greutatea zilei și căldura (Matei 20, 12). Dați-mi mână de ajutor în chip loial și sincer, cum nu mă îndoiesc că-mi veți da, pentruca să ducem la isbândă cauza sfântă a bisericii noastre, ce se confundă cu cauza lui Hristos însuș. Numărați atâția iluștrii antecesori în stălele voastre canonicale: Cipariu, Moldovanuț, Grama, Bunea, Marcu și alții mulți, încât pilda acestora, spiritul de jertfă și abnegațiune eroică a acestora, îndemnând vă îndeamnă și pe voi să urmați căi e lor spre ridicarea Sionului nostru românesc.

Drept încheiere eorghesc dela Părintele Luminilor, toată darea cea bună și tot darul desăvârșit asupra muncii și activității noastre. Darul Domnului să fie cu noi cu toți. Amin.

Serviciul divin se apropie de încheiere, într'o atmosferă de mare concentrare, stăpânită de însemnătatea istorică a actului săvârșit. Corul clericilor din Seminarul »Bunevestiri«, sub is-

cusita conducere a d. prof. C. Cherebțiu dă răspunsurile cu multă simțire și precizie artistică.

Abia acum, la sfârșit, avem răgazul să însemnăm în fugă câteva nume din

Asistența aleasă

care a ținut să fie față la acest eveniment important. — *Nunțiatara apostolică* a fost reprezentată prin Msgr. G. Sensi. *Guvernul* prin d. ministri V. Iamandi, Valeriu Pop și A. Benteoiu; *Mitropolia ort. din Sibiu* prin Dr. G. Proca, consilier eparhial și Dr. Dumitru Stăniloae, rectorul academiei teologice. *Arhiepiscopia rom. cat.* din București a delegat pe Msgr. Tr. Jovanelli, rom. catolicii din Ardeal au avut reprezentanți pe Ex. Sa ep. coadjutor de Alba-Iulia Vorbuchner și pe Il. Sa Tr. Blaskovics, prelat papal; iar ep. de Iași pe Msgr. P. Pal. — *Ordinariatele noastre sufragane* au avut delegați pe PP. canonici: I. Agărbiceanu din Cluj; prepozitul Al. Breban din Baia-mare; Al. Tăutu și Buteanu din Oradea; Ioan Ienea și prot. Romul Stoica dela Lugoj. — Din partea *bisericii luterane* a fost de față vicarul Dr. Müller și consilierul Hochmeister din Sibiu. — *Ordinele noastre călugărești* au fost și ele prezentate la solemnitate: Basilianii reprezentați prin P. L. Man și Aug. A. Pop dela Bixad; franciscanii prin PP. Necolaeș și Tălmăcel; P. Dr. G. Fireza din partea S. I. și P. A. Merxck din partea Asumpționistilor.

În număr impunător s'au prezentat toate autoritățile administrative, școlare și militare din județ și Blaj, în frunte cu șefii lor: dd. prefect S. Gîzdaș, subprefect. Tr. Migia; șef-judecător Dr. Talpeș; Lt. colonel Sângerzan, maior Bărbulescu și căpitan Bercea; primmedic jud. Dr. Măcelaru, medic vet. Carol Denifle; primar Pădurean; Tr. Boeriu șeful serviciului agricol; revizorul N. Moldovan; ing. silvic Alexandrescu; dirigintele P. T. Stănculescu; șeful poliției I. Lupeanu; S. Băcilă șeful gării Blaj, ș. a.

E numai firesc, că *protopopii arhidiecezani* au ținut să fie prezenți în număr aproape complet, însoțiți de un deosebit de mare număr preoți. — *Clerul gremial* în frunte cu Ven. Capitul; corpurile didactice dela școlăle noastre, medicul și avocatul arhidiecezan și întreg publicul Blajului a umplut Biserica catedrală.

Între marele număr de oaspeți veniți din afară am mai remarcat o puternică delegație de fruntași venită tocmai din Tulgheșul originii I. P. Sale; apoi pe dd. Valer Roman f. ministru, Adrian Oțoiu, director la B. N. R.; Aug. Căliani dir. general; Dr. Al. Borza, prof. univ.; Dr. Ionel Pop, deputat; George Popa inspector; Silviu Țeposu insp. gen.; D. Karnabatt ziarist; Dr. V. Oțetea prefect de Ciuc; E. Lobonțiu deputat; L. Oanea senator; Tiberiu Timoc dir. gen. Petroșani; Dr. N. Drăgan prof. univ. primarul Clujului; Aron Suci, f. prefect Brașov; Ștefan Suci, director minier Baia-Mare; Col. Florea, din Sibiu; Iosif Oarga dir. de bancă Cluj; Emil Birtolon Cluj; Dr. N. Marcu dir. de bancă Aiud; prof. Traian German; Nic. T. Negruțiu; Dr. Emil Pop adv.; Victor Eftimiu; Paveloni, protopop, Orăștie; Dr. Nicolae Popa, medic, București; ing. Stoica; Berbecariu, mare comerciant Brașov; Vasile Popa, paroh ortodox din Blaj; Pastorul ev. ref. din Blaj; Rabinul comunității israelite din Blaj, Toma Cocișiu directorul școlii primare; Inginerul Bivol șeful secției de întreținere C. F. R., ș. a. mulți a căror nume ne scapă.

După terminarea serviciului divin, asistența a trecut la reședința metropolitană, unde au avut loc, fără întârziere.

Mari recepții

cari s'au desfășurat în prezența membrilor guvernului, a Ex. Sale ep. Lugojului, a reprezentantului Nunțiaterei Msgr. Senzi și a păr. vicar Dr. Macavei.

Cei dintâi l-au salutată, în casa sa, pe noul mitropolit delegații mitropoliei ortodoxe din Sibiu, în numele căreia P. C. consilier eparhial Dr. G. Proca a spus următoarele:

Înalt Prea Sfinția Voastră!

În acest moment solemn al instalării I. P. S. Voastre ca Arh. și Mitropolit al bisericii gr. cat. Vă aducem salutul I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, al Consiliului arhiepiscopesc și al întregii Mitropolii ort. ardelene.

Pătruși de calde sentimente de frățietate, luăm vie parte la bucuria bisericii surori, care astăzi și-a primit pe mirele ei dorit.

corturile acestei împărății și acolo, unde ea a rămas ca un ogor înțelenit.

Înainte de a încheia această scrisoare pastorală, aș dori totuși, pe urma aceluiasi mare arhieru din Pisa, să vă atrag atențiunea, ca unul fiecare dintre voi să se hotărască, ca prin rugăciuni și pilde și îndemnuri să poarte grijă și de *sfințirea celorlalți întru preoție*, ca de sfințirea-le proprie, ca și când ar avea să dea seamă și de sufletele contrașilor lor. »Ci fiește carele din noi să facă spre zidire... noi cei tari, să purtăm slăbiciunile celor neputincioși¹⁾. În chipul acesta, cel leneș se va simți ca împins și umbra-va pe căile Domnului cu pași luși. Celce șade întru întunec și nu vede lumina cerului, la glasul contrașilor cari îl invită; »deșteaptă-te cel ce dormi și te scoală din morți, și fe va lumina Hristos²⁾, răspunde-va cu sârg: »mă voiu scula... și Domnul mă va lumina... mă va scoate la lumină și voiu vedea dreptatea lui³⁾. Cel ce a căzut în chip lamentabil și părăsind cele cerești s'a legat de cele vremelnice, pământeești, ducându-l de mână frații, ca oarecândva pe Saul cel orbit, se va renoi întru mântuire și cunoaște-va iarăș celea sublime ale cerului, după cari alerga-va cu râvnă nouă.

Și fiindcă toată darea cea bună și tot darul desăvârșit, de Sus este, pogorând dela

Părintele Luminilor¹⁾, prin *rugăciuni și lacrimi și suspine* stăruind-vom către Părintele Cereșca, milostivindu-se, să ne dea iertare și răsplată cu mână largă. Pământul *sufletelor* noastre să-și dea deci *rodul* său, și ploaia vor cerurile de deasupra și norii roua vor dreptatea și Domnul da-va bunățate²⁾. Aduceți-vă aminte de cântarea: »Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta, ridicarea mânilor mele: ardere de seară³⁾.

Rugați-vă deci cu toții, voi frați preoți, voi frați canonici și consilieri ai mei, voi profesori în științele sacre și voi cateheșilor cari frângeți pâinea celor mici. Să fie întreagă întinderea teritoriului arhidiecezani Blajului, ca un vast șantier, în care să răsune rugăciune și iarăși rugăciune asiduă către Domnul. *Zi și noapte vă rugați. Neîncetat vă rugați*, pentru voi și turma voastră, pentru contrașii voștri, pentru arhierul vostru. *Rugați-vă jertfind* mai ales la altarele Domnului pe Mielul cel nevinnovat, și atunci rugăciunile voastre împreunate cu Hristos, cu ajutorul lui Hristos străbate-vor norii. Iar când vă veți ruga toți împreună *și pentru mine*, rugați-vă »ca să deschiză Domnul nouă, ușa cuvântului, să grăim taina lui Hristos... ca să o arăt precum mi-se cade a grăi⁴⁾, și să o realizez în faptele și viața mea. Iar dacă mă veți vedea — ferească Domnul, lipsit de știința și arta guvernării sufletelor

și neatingând sfințenia sau pilda virtuților potrivite gradului și vredniciei mele, »voi, fraților, nu vă leneviți a face bine¹⁾. Dimpotrivă, cu cât veți zări în mine, părintele vostru, mai multă slăbiciune, cu atât mai cu înflăcărat zel să vă nizuți a suplini slăbiciunile părintești și a procura mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor. Pildă făcându-vă tuturor celor ce cred²⁾, fiți voi »mărirea noastră și bucuria³⁾, ca să »ne lăudăm de voi întru bisericile lui Dumnezeu, pentru răbdarea voastră și pentru credință... ca să se mărească numele Domnului Nostru Isus Hristos, și voi întru El, după darul Dumnezeuului nostru și al Domnului Isus Hristos⁴⁾.

»Iară însuși Domnul Păcii, să vă dea vouă pace în tot chipul⁵⁾; »Iară Dumnezeuul meu să vă plinească toată lipsa voastră după bogăția sa⁶⁾, și »să creșteți întru darul și cunoștința Domnului nostru și Mântuitorului Isus Hristos. Acesta mărirea, și acum și în ziua veacului. Amin⁷⁾.

»Închinați-vă unul altuia cu sărutarea dragostei. Pace vouă tuturor întru Isus Hristos. Amin⁸⁾.

Blaj, la 19 Septembrie 1936, ziua înscăunării noastre ca Arhiepiscop și Mitropolit.

Alexandru
Arhiepiscop și Mitropolit

¹⁾ Romani 15, 2, 1. — ²⁾ Efeseni 5, 14. — ³⁾ Mitcheia 7, 8, 9.

⁴⁾ Iacob 1, 12. — ⁵⁾ Psalm 84, 13. ⁶⁾ Coloseni 4, 3, 4.

¹⁾ 2 Tesaloniceni 3, 13. — ²⁾ 1 Tesaloniceni 1, 7. — ³⁾ 1 Tesaloniceni 2, 20. — ⁴⁾ 2 Tesaloniceni 1, 4, 12. — ⁵⁾ 2 Tesaloniceni 3, 16. — ⁶⁾ Filipeni 4, 19. — ⁷⁾ 2 Petru 3, 18. — ⁸⁾ 1 Petru 5, 15.

Dacă în timpuri grele, în timpuri de tristă aducere aminte, sub stăpânire străină, cele două biserici românești au luptat împreună la luminarea și înaintarea poporului nostru, cultivând virtuțile nădejzii, dorul de libertate și slujind idealul culturii românești, — azi, când bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să vedem realizată unitatea politică a neamului nostru, prin vitejia fără seamăn a celor opt sute mii de martiri ai fraților de peste munți — suntem convinși că se impune bisericilor aceluiaș neam îndatoriri și răspunderi și mai mari.

În scopul realizării acestor răspunderi, găsim terenul de armonică conlucrare creștină cu Mitropolia în fruntea căreia sunteți.

În nădejdea acestei frățești conlucrări, Vă dorim în numele I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și al bis. ort. dela Cel a totputernic zile îndelungate și fericite, să conduceți naia bisericii gr. cat. spre binele și prosperarea iubitului nostru popor și a scumpei noastre patrii române!

Bunele sentimente Bis. rom. cat. le-a tălmăcit însuși Ex. Sa ep. *Vorbuchner* dela Alba-Iulia; iar pe ale Sașilor luterani vicarul *Dr. Müller*. Iar în numele administrației d. prefect *S. Gizdavu*, iar în numele orașului d. președinte al comisiei interimare *Gr. Pădurean* au asigurat pe Mitropolitul de întregul lor devotament și de concurs neprecupețit în tot ce va face spre binele obștesc. La fel, în numele armatei, d. Lt. colonel *Sângeorzan*. — Federala »Astru« și-a tălmăcit bunele doriri și omagiile sale filiale printr'un cuprinzător cuvânt al Președintelui său, d. *Dr. Nic. Popa*, d. *Dr. Virgil Balcan* a adus salutul călduros al Agrului parohial Blaj, iar Dna *Emilia Hoșârtean* pe cel al Reuniunilor de femei din arhidieceză. — Diferitele societăți culturale din Lugoj au spus un cuvânt de bun rămas și totodată de bune doriri prin graiul dlui prof. *Simonescu*.

S'a prezentat apoi frumoasa delegație a comunei Tulgheș, în frunte cu d. primpretor *Quintiliu Viciu*, care a înmănat Ex. Sale Mitropolitului *diploma de cetățean de onoare* al locului său natal. Mitropolitul a rămas vădit mișcat de această aleasă atențiune.

Seria închinărilor o continuă Blajul bisericesc care intră deodată, într'un singur grup puternic: Ven. Capitlu în frunte, clerul gremial, corpurile didactice dela toate școlile. Omagiile tuturor le rostește, în cuvinte calde. Il. Sa prepozitul *Jacob Popa*, prelat papal. — Un, frumos gest de atențiune au avut, față de Ex. Sa, foștii lui colegi de liceu, cari s'au prezentat în grup pentru a-și exprima marea bucurie ce simt văzând pe unul din tovarășii lor ridicat la o treaptă atât de înaltă.

Tuturor, pe rând, a răspuns, în cuvinte potrivite, blânde și alese înduioșate, Mitropolitul sărbătorit, arătând și promițând tuturor multă iubire creștinească, tot ajutorul de care va fi capabil prin mila Domnului, în slujba căruia vrea să-și consume toate puterile și toată viața.

Masa sărbătorească

Ea s'a servit în parte la „Institutul Recunoștinții“, pentru 100 persoane; și tot pentru atâtea la Seminarul teologic. — Cea dintâi, la care au participat capii delegațiilor oficiale și șefii de autorități, a fost prezidată de *Mitropolitul* însuși care, luând cuvântul a închinat cel dintâi, în sănătatea Sfântului Părinte Papa Pius XI și a M. Sale Regelui Carol II. — La rândul său, d. Ministru al Cultelor *V. Iamand* a toastat pentru noul mitropolit și pentru întreaga Biserică unită. — Au urmat apoi la cuvânt: d. ministru *Valer Pop* președintele Agrului; Mons. *G. Senzl* însărcinatul de afaceri al Nunștaturei apostolice; ep. rom. cat.

Vorbuchner; Păr. Dr. *Dumitru Stăniloale* dela Sibiu; prepozitul de Bala-mare *Al. Breban*. Toți au găsit cuvintele într'aripate pentru exprimarea înaltelor sentimente de bucurie și de omagiu de cari erau copleșiți în așa clipă solemnă. — Tuturor le-a răspuns, la urmă Ex. Sa *Mitropolitul*, exprimând sincere mulțumiri pentru tot binele ce l-s'a dorit și cerșind pentru toți binecuvântări bogate dela Impăratul marelor.

La masa animată dela Seminarul teologic cel dintâi a cuvântat păr. *M. Hodârnu*, prof. Brașovului, închinând în sănătatea Mitropolitului. A urmat păr. prof. *Jacob Domșa* din Iernut (pentru Ven. Capitlu din Blaj) păr. *Gheorghe Simu* din Dumbrăveni; prof. *Octavian Popa* din Făgăraș. Acesta din urmă a închinat pentru fostul vicar capitular *Dr. Macaveiu*, care în vremuri deosebit de grele a condus cu atâta destoinicie și cu atâta demnitate cărma Bisericii noastre greu încercate. — La urmă păr. canonic *Dr. A. Tataru* a arătat, într'o scurtă apreciere a celor doi mitropoliți dela Blaj: cel care ne-a părăsit, *V. Suciu* și cel care vine acum, cât de minunate sunt

rândurile Domnului, cari toate se fac pentru a noastră mântuire.

Cu acest gând și în această atmosferă de adâncă recunoștință pentru preînțeleptul și preamiosivul Dumnezeu s'au încheiat solemnitățile întronizării I. P. S. Sale păr. Mitropolit Alexandru. Toate câte s'au făcut, toate câte s'au întâmplat, toate câte s'au făcut spre binele nostru. Încercările prin cari am trecut, greutățile cari au trebuit biruite, ne-au întărit în credință, ne-au făcut să sporim în umilință, ne-am învățat să cerem totul dela Hristos Mântuitorul, că dela noi nu putem face nimica. În același timp, ele ne-au întărit în dragostea față de Sfântul Scaun al Romei, unde vicarul lui Hristos veghează cu mână tare și cu braț peste turma dreptcredincioșilor de pe pământ, între cari nu cel din urmă suntem noi.

Drept aceea, unind glasul nostru cu acela întregi noastre Biserici, concentrăm întreaga noastră bucurie și toate micile speranțe cari cu drept cuvânt se leagă de mitropolitul Alexandru cu strigarea liturgică:

Intru mulți ani Stăpâne Sfintel!

Grandioasele serbări ale Astrei

— Scurtă privire asupra celor petrecute în cele trei zile de praznic —

Venerabila »Asociație pentru literatura română și cultura poporului român«, ce a luat ființă în Septembrie 1861, în urma »Rogămintei« adresată »Inaltei Locuțiunii crăiasco-regești transilvane« și purtând, cu data 10 Maiu 1860, 180 semnături de fruntași ai vieții românești de pe atunci, în frunte cu mitropolitul Șuluțiu și episcopul Șiașuna, și-a prăznuit, la Blaj, în zilele de 19—21 Sept. c. împlinirea alor 75 ani de binecuvântată și rodnică activitate. Un »Comitet al Serbărilor Jubilare, 1936« având pe Il. Sa *Dr. V. Macaveiu* ca președinte, d. *Alex. Lupeanu* ca vicepreședinte; d. *Dr. Cor. Suciu* ca secr. general; d. *G. Veliciu*, *N. Comșa* și *Solomon Orian* ca secretari și mulți alți membri devotați și activi în diferitele comisii constituite în vederea serbărilor (presă; incartiruirii și primire; împodobirea orașului și a catedralei; servicii divine; iluminare; alimentație; banchetul oficial; concert; conducte, defilări; expoziții; comisia ordinii; comisia financiară), a făcut tot ce i-a fost omenește cu putință pentruca totul să succeadă cât mai bine, Ceeace, — abstrăgând dela neajunsuri isvorite în urma imposibilității de a le face față chiar și cu puteri înzecite, dat fiind faptul că trebuiau satisfăcute exigențele unei afluențe pe care nici cea mai îndrăzneță închipuire nu ar fi pronosticat-o, — a și succes.

Primirea Comitetului Central

Sâmbăta după masă sosește dela Sibiu Comitetul Central al »Astrei«. În gara prime-nită adhoc și în mijlocul unei mulțimi pe care n'o mai cuprinde locul, așteptă comitetul despăr. Blaj al »Astrei« în frunte cu d. *Alex. Lupeanu* președ. acestui despărțământ, care-i și bineven-tează în calde și simțite cuvinte:

»[...] Venind la Blaj, bătătoriți cărări cunoscute, pe cari marii înaintași ai Domniilor Voastre le-au făcut de atâtea ori, începând cu anii de organizare ai »Asociațiunii«, la 1861, și până la strălucitul jubileu de 50 ani de viață la 1911.

[...] Ați venit în al doilea sediu al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, care vă primește acum cu aceeași dragoste și căldură, cu care a primit Sibiul frățesc pe Cipariu, pe Moldovănuș și pe Mitropolitul Vasile, când au condus ei destinele glorioasei noastre asociațiuni.

Dacă nu veți avea însă confortul și strălu-

cirea centrului, Vă oferim, în schimb, entuziasmul sufletelor noastre pentru problemele »Astrei«, pe cari cu atâta onoare le reprezentați și sluiți. Vă oferim căldura inimilor și iubirea, cari sperăm să acopere toate imperfecțiunile și scăderile de cari eventual Vă veți izbi.

O modestă așezare de dascăli, de școale și biserici, de biblioteci și arhive, își dă silința să îndulcească cu dragoste neajunsurile. — Lucru, de care nici un oaspe înțeleghător n'a avut să se îndoiască tot timpul cât au durat serbările.

Se inaugurează Palatul Cultural

Mândreța arhitectonică din colțul de miază noapte al pieței »Inocențiu Micu-Klein« nu încapă mulțimea ce ar vrea să fie de față la »festașnia din cuprinsul ei slujită, în sobor de preoți, (printre cari sunt și păr. I. Moldovan, canonic mitrop., cu păr. V. Aftenie, protop. Bucureștilor) de Il. Sa păr. *Jacob Popa*, prepozit, în prezența comitetului Central al »Astrei« și a altor notabilități locale și străine. Cu acest prilej păr. prepozit, într'o vorbire succintă și documentată, a prins istoricul acestui nou așezământ de lumină al Blajului:

Idea ridicării unui Palat Cultural în ctitoria vlădicilor Inocențiu Micu și Petru Pavel Aaron s'a impus ca o necesitate imperioasă când era să se prăznuiască jubileul de 175 ani dela deschiderea școalelor de aici. Atunci s'a constatat că între condițiile date e cu neputință să se țină demn serbările plănuite și ar fi totodată și o rușine națională să se comemoreze acel soroc înălțător între împrejurări tot așa de umiltoare ca sub stăpânirea dușmană de odinioară.

Odată câștigată această convingere, Blajul intelectual a făcut toate eforturile posibile să-și realizeze gândul. Și nu în zadar: d. *Iuliu Maniu* ca primministru, la insistențele răp. Mitropolit Vasile, acordă, prin lege votată de parlament, trei milioane Lei, în scopul elădirii la Blaj a doritului Palat Cultural.

Pe acest temeiu întocmește d. arhitect *Victor Smigelschi* — fiul nemuritorului Oct. Smigelschi — planurile Palatului și ia în întreprindere elădirea d. Gh. Liteanu, cu 4.495.650 Lei, ajungându-se în 21 Sept. 1930, la punerea pietrii fundamentale. De terminat însă nu s'a terminat decât din roșu, căci n'au mai ajuns banii. Și chiar

și așa cheltuielile au atins suma de 3.381.709 Lei. A trebuit deci să se steie în loc cu lucrările amânându-se și jubileul școlilor până la aniversarea alor două veacuri de la deschidere.

Anul acesta însă s'a relăsat de zor munca de terminarea și ajustarea Palatului Cultural. Grație sollicitudinii manifestată de însuși Majestatea Sa Regele Carol II față de cauza care atât de mult a frământat Blajul cultural, actualul guvern a găsit fondurile necesare pentru opera de la Blaj. Bazăți pe suta de mii adusă anul trecut de d. ministru Valer Pop și cu jumătatea de milion adusă de pâr. Ștefan Roșianu, canonic, s'a putut să se continue, de astădată de către d. inginer Ioan F. Negrățiu, și să se ajungă cu lucrările acolo, unde se află actualmintea, avându-se asigurarea că încă în acest an Palatul Cultural va fi terminat și provăzut cu toate câte reclame un atare așezământ. — Spre nespusa mângâiere și mândrie a blăjenilor, îndeosebi a obsedatului ideii clădirii acestui Palat: am numit pe d. Alex. Lupșeanu, care mai mult ca oricine, a fost stăpânit de această idee, a încălzit-o, a susținut-o cu graiul și cu peana și nu și-a dat odihnă oaselor până ce nu și-a văzut visul întruchipat.

Ședință intimă

După inaugurarea Palatului Cultural s'a trecut în sala de gimnastică a liceului de băeți, unde s'a ținut ședința intimă a președinților de despărțăminte ale „Astrei”. În cadrele acestei ședințe d. Dr. Nicolae Căliman de la Brașov și-a rostit interesanta conferință despre „Școala Tărănească” a „Astrei”. Și, după „seara de cunoștință” de la restaurantul „Central”, tot în sala de gimnastică a liceului de băeți, s'a ținut și ședința secției medicale și biopolitice la care d. Dr. Pompiliu Nistor a vorbit despre „Organizarea sanitară rurală”, iar d. Dr. C. Radu despre „Problema spitalelor” cea de arzătoare actualitate și ea. — Aici trebuie să notăm că sala de gimnastică a liceului de băeți e schimbată de nerecunoscut: parchet, bină pentru conferințe, pereți prinși în brâu de stejar ș. a., cu spese de peste 160.000 Lei, cea mai mare parte primiți prin prefectura locală.

Ziua a doua

Duminecă dimineața Blajul întreg e o mare de capete. Muzica din Brateiu, ce-i drept, cutreeră străzile cântând, după program, deșteptarea. Dar nu prea avea pe cine să deștepte, căci toată lumea era în picioare. Miile de hunedoreni, aduși de d. prefect județean Dr. Mico în 40 de vagoane, petrecuseră noaptea pe lângă focuri cu oi despoiate și trase în frigare. Și tot așa făcuseră și celelalte mulțimi de pe Câmpia Libertății. Iar satele din jur își vărsau cu nemiluita pe străzile Blajului mulțimile lor și ale oaspeților. Trenul care aducea membri guvernului: pe dd. miniștri Tătărăscu, Inculeț, Dr. Angelescu, Al. Lapedatu, (d. Valer Pop era venit din presiuă), Victor Cădere (ministrul României la Varșovia); apoi Aurelian Benteoi și Tiberiu Moșoiu, subsecretari de stat; N. N. Săveanu, președintele Camerei cu o delegație de deputați străini, găsește deja în lungul căii ferate, decum s'a apropiat de orașul festivității în curs, o forfoteală de lume fără număr. De însuși orașul nici să nu mai vorbim. Și toată această îngrămădire de norod, așteaptă cu încordare marele eveniment,

Sosirea Regelui

care-i anunțată la orele 10 printr'un sunet prelung de trompetă. Valorile mulțimilor freamătă, dela margini la margini de oraș. La descinderea din vagon Maj. Sa Regele și Marele Voevod Mihai, după ce sunt întâmpinați de premierul țării și de reprezentanții tuturor autorităților locale, și după ce li-se oferă tradiționala pâine și sare de către d. Gr. Pădureanu, primarul orașului, care rostește un inimos cuvânt de bun venit, fanfara întonează imnul regal, iar Săveranul și odrașla-rogăscă iau loc în mașină, spre a se duce la

catedrala vlădicului macedonic Inochentie. Urale nefârșite întovărășesc acest drum făcut pe sub porți de triumf, ghirlande de flori și pe lângă pădure de frunziș — lăudând, discret truda cuminte a d. primprețor Micu și a colaboratorilor săi. Calea cârnește câteva minute ducând la biserica ortodoxă din loc, încă numai în roșu, dar împodobită în școarțe, pentru moment. Regele și suita e întâmpinat de toți arhierii ortodocși de dincoace în frunte cu I. P. S. Nicolae al Sibiului. După o slujbă scurtă se reia calea catedralei noastre, unde Majestatea Sa e primit de pâr. Mitropolit Alexandru: anturat de Preasfințitii Iuliu al Clujului, Alexandru al Maramureșului, Ioan al Lugojului și un sobor de preoți. Se cântă *Doxologia* cea mare de către corul Catedralei, condus de pâr. Cherebeșiu, iar după aceea H. Sa pâr. Dr. Victor Macaveiu rostește o vibrantă cuvântare, prilejită de actul *desvelirii plăcii comemorative* ce cuprinde părți din discursul de la înscăunarea răp. mitropolit Vasile în 1920, discurs ținut de el ce astăzi este Craiul tuturor Românilor. (Din lipsă de spațiu cuvântarea pâr. Macaveiu n'o putem aduce decât în numărul viitor).

Ședința festivă

Dela Catedrală Săveranul a trecut pentru puțină vreme, la Castelul Mitropolitan de unde a venit la Palatul Cultural, în a cărui Sală Festivă a avut apoi loc ședința de inaugurare a congresului „Astrei”. Ușor de înțeles că sala era arhiplină, deși s'a intrat numai cu bilete, și că e cu neputință să se redea, fie și numai aproximativ, conspectul celor prezenți. Reținem totuși, dintre notabilități, în afară de membrii guvernului, numele participanților: Mitropolit: Alexandru al Blajului și Nicolae al Sibiului, episcopii: Frențiu—Oradea; Hosu—Cluj; Rusu—Balamare; Balan—Lugoj; Maglăra—Arad; Lăzărescu—Caransebeș; Colan—Cluj; Popovici—Oradea. Apoi dd. Valda-Voevod, Ioan Mihalache, Octavian Goga, Ion Răducanu, Aurel Viad, Dr. Ionel Pop, Dimitrie Gusti, O. Ghilbu, Ion Agârbiceanu, dr. Iuliu Hațieganu, Căsar Petrescu, Ion Lupș, dr. S. Bornemisa, Valer Roman, Alex. Borza, G. Nedelcu, Tiberiu Brediceanu, N. Dumitrescu, Pamfil Șelcaru, Laur. Moldovan, Aug. Callani, Tr. German, V. V. Titea, dr. Ilie Lazar, insp. Sigur. Viad, Mihai Șerban, sen. Florescu și Nicolau — și cine-l mai poate înșira pe toți?

Seria cuvântărilor o deschide d. Iuliu Moldovan președ. „Astrei” cu un discurs splendid și „plin de tălcu românesc al veacului nou”, cum îl caracterizează un confrate. (Acest discurs îl vom da și noi în numărul viitor). Imediat după d. Iuliu Moldovan urmează îndelung aplaudatul

Cuvânt al I. P. S. Nicolae al Sibiului:

SIRE,
MĂRIA TA,

Sfânta muncă înclinată cu iubire binele obștesc nu așteaptă altă răsplătă decât bucuria de a fi fost săvârșită cu folos — dar vin zile de reculegere când simțământul recunoștinții celorce au cules roadele se întoarce către harnicii lucrători cari au aruncat întru nădejde sămânța în ogorul culturii naționale.

O asemenea zi este praznicul de astăzi al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, care în anul acesta a împlinit venerabila vârstă de trei sferturi de veac.

Izvorâtă din mintea creatoare a neuitatului nostru arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna, care a fost și cel dintâi președinte îndrumător al ei, și având și sprijinul înaltului ierarh al bisericii surori din Blaj, ea a pornit înainte de aceasta cu 75 de ani la drum, în-

soțită de binecuvântările celor doi părinți și păstori dăhovnicești al poporului nostru.

Reușind să strângă într'o devotată oaste pe cărturarilor noștri, ale căror șiruri se îndesau mereu pe lângă tot greul asupririi, l-a trimis pe frontul luminării și povățuirii satelor și orașelor din întreg cuprinsul Ardealului nostru robii de odinioară. Prin Apostolatul pe care l-a săvârșit cu ajutorul credincioșilor săi misionari, ea a încălzit și a solidarizat inimile Românilor obișduși de dincoace de Carpați, făcându-le să bată în același ritm violu și pentru izbânda acelui ideal al unității noastre naționale.

Această strălucită lucrare s'a bucurat în toată vremea de concursul slujitorilor altarului și obștea românească se obișnuise să vadă încă de mai înainte pe cei doi păstori al ei, dela Sibiu și dela Blaj, umăr la umăr în fruntea marilor înfăptuiri naționale. Căci în 1848 mitropolitul Andrei Șaguna a venit la memorabila adunare națională de pe Câmpia Libertății, iar la 1911, cu ocaziunea aniversării semicentenarului „Astrei” tot octogenarul mitropolit Ioan Meșianu a venit la Blaj — desigur ambii cu conștiința superioară că erau chemați să reprezinte oriunde, și astfel și aici, cu colaborarea fraților lor de același sânge și de același limbă, aspirațiunile integrale ale națiunii române. Urmând acestei tradiții înțelepte a înaintașilor, am venit și eu, împreună cu PP. SS. frați episcopi al mitropoliei noastre, la praznicul de astăzi, primind cu dragă inimă invitația ce ne-a făcut-o dl. președinte al „Astrei”, pentruca să vadă și de astădată toți filii poporului nostru, că noi, părinții sufletesci ai lor, pe lângă deosebirile de câteva puncte, cari nu ele ne vor despărți vre-odată, suntem una și cu sufletele înfrățite la marea operă de ridicare culturală și de înolre a forțelor morale ale națiunii. Zilele turburi, ce le străbatem, ne obligă sever la această frățescă solidaritate pentru a opune primejdilor ce ne amenință din afară și curentelor subversive ce ne pândesc din toate părțile desăvârșita unitate și putere de rezistență a sufletului neamului, ancorat în credința în Dumnezeu și în concepția sa creștină despre lume și viață. Nu putem avea o dorință mai vie a inimilor noastre decât aceea de a ajuta să se răsfrângă în largi unde pe întinsul pământului românesc lumina culturii naționale, care, dacă a rămas una și nedespărțită, ca și sufletul neamului, atunci când pe culmile Carpaților era o graniță, cu atât mai vărtos astăzi când vitejia soldatului român a șters nedreapta graniță și ne-a strâns pe toți sub scutul aceleiași patrii, ea trebuie să fie fermentul de încheiere a conștiinței naționale totalitare, atât de sigură de sine și de destinația sa în lume, încât să fie gata la orice sacrificiu pentru păstrarea și apărarea patrimoniului național.

Nu știu — singur Dumnezeu știe — dacă nu cumva ne găsim în preajma jertfei supreme; atâta însă știu cu siguranță, că vom birui orice primejdie ce ar veni asupra noastră, dacă toți filii neamului, în orice clipă, vor fi gata de să răspundă cu viața pentru fiecare palmă de pământ scump al patriei.

În numele Bisericii ortodoxe, care și-a împletit în toată vremea viața ei cu viața neamului, odată cu urările pentru o rodnică activitate în viitor, fac făgăduința de a-l da scumpul nostru „Astra” tot sprijinul și de aici înainte.

Pe Majestatea Voastră, iubitul și înțeleptul nostru Săveran, care ne-a cinstit praznicul sufletului nostru prin înalta Sa prezență, o rugăm să creadă în asigurarea ce l-o facem, că suntem gata să răspundem cu devotamentul, dela vlădică până la opincă, la chemarea ce ni-o veți face. — Să trăiți Sire!

Măsurat la vorbă, grav și având să spună adevăruri grele în formă lapidară, rostește și I. P. S. Nicolescu

Cuvântul Bisericii Române unite:

„Fericit este Statul și poporul în sânul cărora inițiativa, fie particulară fie colectivă, are teren bogat de afirmare. Fericit e Statul în sânul căruia o asociație culturală se poate bucura și se poate lua la întrecere cu altele, pentru desăvârșirea morală și culturală a neamului. Acolo unde un stat însă ia posibilitățile acestor afirmări, acolo neamul respectiv nu progresaază. În Statul nostru ființează multe societăți, cari se întrec să ridice masele poporului la lumină.

Inimile noastre tresaltă de bucurie când Vă vedem pe M. Voastră, inițiatorul și conducătorul atâtor acțiuni, prezidând această adunare solemnă. Cine ar fi crezut acum 25 de ani, la jubileul de 50 de ani al Astrei, că peste un sfert de veac ne va prezida adunarea festivă a Astrei Regele tuturor Românilor? Eu, care am fost de față la solemnitățile de atunci, și am avut un rol activ, n'am visat, că o să am azi fericirea unică de a saluta pe Majestatea Voastră în sala festivă a acestui palat ridicat tot în numele și pentru scopurile Astrei. Copleșit de emoție sfântă aș putea exclama, Sire, întocmai ca Simion din Biblie: Slobozește Doamne pe robul tău în pace că văzură ochii mei izbânda neamului întruchipată în energia unui tânăr Rege, care ne conduce. Emoția neamului este mai vie și mai adâncă văzând în jurul Astrei cum fac zid puternic cele două biserici surori, cari s'au însoțit în lupta pentru neam și vor fi deapururi alături, când e vorba de apărarea matrimonului național.

Să trăiți Majestate, împreună cu Al-teța Sa Regală Marele Voevod de Alba Iulia, ca să puteți conduce neamul și „Astra“ noastră scumpă la biruință!

Clipe emoționate

Momente de seninătate și emoție acelea, când își rostiau cuvântările cei doi mitropoliți ai Românilor de dincoace. În rânduri de rară frumusețe, d. Pamfil Șeicaru le-a eternizat în „Curentul“ din 23 Sept. c., pe cum urmează:

„Când mitropolitul Sibiului a articulat cuvintele de frățietate, de condamnare a spiritului de vrajbă dintre cele două biserici românești — ortodoxă și unită, — întreaga sală a izbucnit într'un ropot prelungit de aplauze ca un eou de frenetică adeziune. Cuvintele mitropolitului unit Nicolescu al Blajului sfloase, rostite cu o puritate de credință au complectat sensul festiv.

Figura de o blândețe ascetică — chipul mitropolitului Blajului amintește chipul sfântului Francisco d'Assisi zugrăvit de Giotto — dădea un sens aproape religios cuvântării pe care a rostit-o. A evocat acel an 1911 când „Astra“ și-a serbat o jumătate de secol de existență, și ce îndepărtat li se părea atunci sorocul izbăvirii. Iar acum după trecerea unui sfert de secol în Blajul rezonanțelor latine, prezidează ședința festivă a „Astrei“ Regele Românilor și sunt strănși laolaltă români liberi în țară liberă.

Glasul acela sfios, glas de rugăciune nu de elocință laică, avea un timbru de o emo-

ționantă sinceritate, atunci când a evocat figura bătrânului Simeon „Slobozește Doamne pe robul Tău“...

Și deoparte și dealta a Regelui stăteau cei doi mitropoliți ai Sibiului și al Blajului, iar prezența la mijloc a Suveranului îl definea plastic însăși chemarea Lui de împăciuire, de unitate, funcția esențială a Monarhiei. Neuitată va fi ziua de 20 Septembrie, emoționanta cadență a unei prăznuiri, ce a goulit din sufletul meu unele năluca ale inoelii, ce mi-au dat o mare, o nesdrunciată certitudine românească.

Au mai vorbit la această ședință dd. Dr. C. Angelescu, ministrul Instrucțiunii; d. Ion Lupăș, în numele Academiei Române; d. D. Gusti în numele Fundațiilor Regale, dna Balulescu în numele Reuniunii Femeilor Române și d. Ștefan Pop, dir. liceului „St. Sava“ din București în numele Ligii Culturale. (Vom da și noi cu proxima ocazie, aceste cuvântări). Toate: cuvinte luminoase, cumpănite, bogate în indicații sugestive; toate ascultate cu aviditate. Pe toate le cuprinde oarecum într'o majestoasă

Sinteză Regală

DOMNULE PREȘEDINTE,
DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

După atâtea luminoase cuvântări, care s'au ținut azi, este foarte greu de a găsi ceva de adăugat. Am ascultat programe dintre cele mai frumoase, am ascultat aducerea aminte și cuvinte de laudă aceluia, care au condus această „Astra“ în decursul anilor. La toate cele rostite aci, nu pot în această zi de sărbătoare decât să adaog și glasul Meu.

Au trecut trei sferturi de veac de când luminoasa minte a neuitatului Mitropolit Andrei Șaguna avu idea hărăzită de Cel de Sus, de a crea pentru dezvoltarea minții poporului român această Asociație. Sunt sigur, că azi, din înaltul cerurilor, dacă privește la drumul parcurs, el nu poate decât să se bucure și să ne binecuvinteze.

Gândul, care a prezidat la creațiunea „Astrei“ a fost îndeplinit cu vârf și îndesat. „Astra“ până în ziua unirii pe vecie a neamului românesc a știut să fie acel element permanent, împreună cu bisericile noastre, și a întărit sufletul neamului românesc. (Aplauze puternice). Dacă astăzi, în cei 18 ani dela unire, putem constata încheierea unui suflet unic al românilor, acest lucru se datorește în primul rând acestei Asociațiuni culturale, care, cu mai bine de 50 ani înainte, a sters orice granițe între românii de pretutindeni. (Puternice și prelungite ovații).

Prăznuind 75 ani dela creațiunea „Astrei“, Eu în primul rând, și toți acei cari simt românește, trebuie să ne închinăm cu evlavie și recunoștință în fața aceluia, cari și-au pus sufletul și toată dragostea pentru conducerea acestei Asociațiuni.

Lor trebuie să le aducem astăzi primul cuvânt de laudă, prima slavă pentru tot ceea ce s'a putut face în acest Ardeal românesc. Am astăzi o mărturisire de făcut care, sunt sigur, că tuturor ardelenilor le va merge la suflet: Ființa Mea culturală, substratul omenesc al sufletului Meu, este un produs al „Astrei“, căci este un produs al dascălilor ardeleni. (Aplauze prelungite). Temelia culturii Mele românești a venit în praful desagilor dascălului Cionca din regiunea Râșinari-Sibiu. Adăpat la marile credințe naționale ale Mitropolitului Șaguna, el a infiltrat în sufletul Suveranului întrunirii de astăzi, idealul că românii sunt un singur neam nedespărțit pe vecie. (Aplauze puternice, urale). Al doilea dascăl, care a venit și Ne-a plămădit acest suflet național, tot de pe plaiurile ardeleni își trage obârșia. Vorbesc despre acela pe care mulți dintre Do. l-ați cunoscut

și iubit și care a fost profesorul Munteanu-Murgoci. El este acela care în timpul adolescenței Ne-a făcut legătura cu românii ardeleni, prin el am început să pricepem sufletul ardelen și să-l iubim (Urale).

Am vorbit în trecut, rămâne acum să vedem care este opera de desăvârșit în zilele de mâine. Un ciclu întreg al activității „Astrei“ s'a îndeplinit. Acela de păstrătoare și încălzitoare a sufletului românesc. Acel vis pe care întreaga generație a omenirii l-a simțit bătând și svăcnind cu putere în sufletele noastre, astăzi s'a îndeplinit. Ce rămâne de făcut? S'au arătat aci frumoase și înalte programe. Dar un program nu rămâne decât un petec de hârtie dacă în sufletele aceluia, cari trebuie să-l îndeplinească, nu există o desăvârșită credință și o desăvârșită voință de izbândă. (Aplauze) Și spun acest lucru nu ca niște vorbe goale, citite în cărți, ci dintr'o experiență proprie. Sunt aproape 20 de ani de când Eu personal duc lupta pentru întărirea culturală a neamului Meu, și dacă am răzbit și reușit să fac departe de visul Meu, dar totuși ceva, este că am avut credință, voință și, mai presus de toate, statornicie, care să Mă ducă la izbândă. (Ovații). Sunt sigur, că toți membrii despărțimintelor Astrei vor înțelege acest lucru și că în munca lor de toate zilele își vor pune toată râvna, dragostea sufletului și statornicia pentru ridicarea și unificarea culturală și sufletească a neamului românesc.

Iată rolul primordial al „Astrei“ de azi înainte. Ea a pregătit unirea; astăzi, cu aceeași tărie și dragoste, va trebui să o consolideze într'o cultură curată și specific românească.

Permiteți-mi să adaog că această aniversare a „Astrei“ a fost luminată prin cuvântarea atât de frumoasă a I. P. S. Sa Mitropolitul Balan al Sibiului, a fost înălțată prin acest gând, care nu e numai un gând, ci e o necesitate imperativă a nației românești, ca toți cei ce simt românește și creștinește să-și întindă mâna peste nevoile, peste micile deosebiri ale zilei, și să lucreze la plămădirea acestui popor, care, fie el ortodox, fie el unit, tot popor creștin și tot popor românesc este. (Aplauze furtunoase). Pentru Mine este cea mai sigură cheazăie faptul, că cuvintele acestea, care au eșit din sufletul înalt Prea Sfinției Sale, au fost rostite tocmai în aceasta zi, în care sărbătorim 75 de ani ai „Astrei“ și în care aceste două biserici naționale, timp de mai bine de o jumătate veac, au luptat cot la cot și în același spirit pentru ridicarea poporului românesc.

Declarând deschisă această adunare festivă a „Astrei“, fac cele mai calde urări și mă unesc la glasul bisericii, ca Cel Atotputernic să binecuvinteze lucrările „Astrei“, să dea tărie sufletelor membrilor ei, ca să-și îndeplinească cu trică de Dumnezeu și dragoste nesfârșită pentru neam și Tron, misiunea pe care o are de a lupta pentru întărirea și ridicarea neamului românesc. (Aplauze puternice). Cel Atotputernic să binecuvinteze încă sufletele conducătorilor bisericilor naționale, ca într'un avânt de patriotism și creștinism să-și îndeplinească mână în mână, înalta lor misiune. — Ajută-le Doamne. (Aplauze puternice și repetate).

Ascultat cu răsuflarea oprită, acest cuvânt a stărnit, din răstimp în răstimp, izbucniri de insufiețire delirantă. Lumea s'a îndepărtat din Sala Festivă a Palatului Cultural copleșită de greutatea cuvântului auzit și de strălucirea perspectivelor ce deschide.

Cerescule Părinte susține cu a Ta mână Coroana Română! — 1)

1) Cronica serbărilor vom continua-o în numărul viitor. (N. R.)